

**6^ο Συνέδριο
«Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»**

1-3 Νοεμβρίου 2007

Αθήνα

αφιερωμένο στον Βασίλη Α. Φιλόπουλο

Εναρκτήρια Συνεδρία

- Ομιλίες και χαιρετισμοί των διοργανωτών και συνδιοργανωτών
- Ομιλία του ομότιμου καθηγητή ΕΜΠ κ. Θεοδόση Τάσιου:

«Ζωτική μνήμη Βασίλη Φιλόπουλου»

Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών

Πέμπτη 1 Νοεμβρίου 2007

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ

Μεγάλη Αίθουσα Τελετών
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Πέμπτη 1-11-2007, ώρα 19.00

- Προσφώνηση από τον εκπρόσωπο του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Οργανωτική και Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου, Γενικό Γραμματέα, καθηγητή

κ. Παναγιώτη Κοντό

- Εισηγητική ομιλία από τον πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου

κ. Κώστα Βαλεοντή

- Εισηγητική ομιλία από την πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου, καθηγήτρια του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου

κυρία Μαριάννα Κατσογιάννου

- Χαιρετισμός από την καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αντιπρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου κυρία

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

- Χαιρετισμός από τον εκπρόσωπο του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, καθηγητή

κ. Ανδρέα Ανδρεόπουλο

- Χαιρετισμός της καθηγήτριας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών κυρίας **Αγγελικής Ράλλη**.

Στο βήμα η αναπληρώτρια καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών

κυρία **Άννα Ιορδανίδου**

- Χαιρετισμός από τον εκπρόσωπο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, εκπαιδευτικό ακόλουθο της Γαλλικής Πρεσβείας

κ. Paul Petit

- Χαιρετισμός από τον πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

κ. Γιάννη Αλαβάνο

- Χαιρετισμός του διευθυντή του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου, καθηγητή κ. Γεωργίου Καραγιάννη.

Στο βήμα ο ερευνητής του ΙΕΛ

κ. Νίκος Γλάρος

- Χαιρετισμός από τον πρόεδρο του Οργανισμού για την Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας

κ. Κωνσταντίνο Καρκανιά

- Κήρυξη έναρξης εργασιών του Συνεδρίου από τον Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής κ. Κώστα Βαλεοντή

- Ομιλία από τον ομότιμο καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

κ. Θεοδόση Π. Τάσιο

με θέμα:

«Ζωτική μνήμη Βασίλη Φιλόπουλου»

- Δεξίωση στο κτήριο Κωστής Παλαμάς.

Κείμενα ομιλιών

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Κώστας Βαλεοντής

Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας και της Οργανωτικής Επιτροπής

Κύριε καθηγητά,

Κύριοι πρόεδροι και εκπρόσωποι των συνδιοργανωτών,

Κύριοι Σύεδροι,

Κυρίες και Κύριοι,

Η σειρά Συνεδρίων «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» μόλις έκλεισε τα δέκα χρόνια της, αφού η αρχή έγινε τον Οκτώβριο του 1997 με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΕΤΟ και με πρωτοστάτη τον αείμνηστο **Βασίλη Φιλόπουλο**. Σήμερα, μπορούμε να πούμε ότι γιορτάζουμε και αυτό το γεγονός. Σε τέτοιες περιστάσεις – εκτός από τα εορταστικά και πανηγυρικά – ο νους ανατρέχει σε όλη την διανυθείσα διαδρομή και με διάθεση απολογιστική αναζητεί ερείσματα για να ακουμπήσει πάνω τους με ικανοποίηση, να πάρει κουράγιο και να προδιαγράψει τις μελλοντικές προσπάθειες. Τι κάναμε σ' αυτήν τη δεκαετία, στα 5 Συνέδρια που προηγήθηκαν και στο 6^ο που σε λίγο ξεκινά; Υπάρχουν μερικοί χαρακτηριστικοί αριθμοί που κάτι μας λένε: Κινητοποιήσαμε συνολικά 195 επιστήμονες των γλωσσικών τομέων αλλά και πολλών άλλων ειδικών θεματικών πεδίων – 165 Έλληνες και 30 ξένους – οι οποίοι εργάστηκαν επικεντρωμένα σε θέματα της επιστήμης της Ορολογίας και ειδικότερα σε ζητήματα της ελληνικής γλώσσας και ορολογίας και συνέγραψαν 190 σχετικές επιστημονικές ανακοινώσεις, που έχουν εκδοθεί στους τόμους των 6 Συνεδρίων οι οποίοι αποτελούν ήδη σημαντική ελληνική βιβλιογραφία Ορολογίας για μελέτη και αναφορά από κάθε ενδιαφερόμενο. Τα κείμενα πολλών από αυτές είναι ευρύτερα διαθέσιμα μέσω του ιστοτόπου της ΕΛΕΤΟ (www.eleto.gr) και αποτελούν πολύτιμο γλωσσικό υλικό που εμπλουτίζει το «ελληνικό περιεχόμενο» στο Διαδίκτυο. Αυτοί είναι οι αριθμοί από την πλευρά της συνεισφοράς των επιστημόνων στην όλη προσπάθεια. Η ανταπόκριση, όμως, ποια ήταν ως τώρα; 1015 ήταν οι σύνεδροι που έλαβαν μέρος στα πέντε προηγούμενα συνέδρια: μαζί με τους συνέδρους του 6^{ου} – με τη δική σας παρουσία – ο αριθμός θα ξεπεράσει τους 1200.

Είναι άραγε ικανοποιητικοί οι αριθμοί που προαναφέρθηκαν; Θα ισχυριστώ ότι είναι αρκετά ικανοποιητικοί. Βέβαια, αν σκεφτούμε τη γενική γλωσσική «χαλάρωση» και αδιαφορία που υπάρχει γύρω μας και μάλιστα σε χώρους που κατ' εξοχήν θα έπρεπε να υπηρετούν τη γλώσσα, όπως είναι π.χ. τα Μ.Μ.Ε., ίσως οι αριθμοί αυτοί μας φανούν μηδαμινοί. Προτείνω,

όμως, να φανταστούμε ότι οι αριθμοί αυτοί εκφράζουν εν δυνάμει **πηγές κυματικής διαταραχής**, καθεμιά από τις οποίες εκπέμπει **ένα πεδίο** που ταράζει τα «λιμνάζοντα ύδατα» γύρω της· ή εκπέμπει **μια φωνή** που ταράζει όσα αυτιά βρίσκονται μέσα στην εμβέλειά της. **200** φωνές στο χώρο της επιστήμης δεν είναι λίγες! Ούτε είναι λίγες **1200** φωνές μέσα σε ένα ευρύτερο ευαισθητοποιημένο κοινό, που μπορούν να ακουστούν από πολύ περισσότερους και να μεταδώσουν το μήνυμα. Μια τέτοια **πηγή**, βλέπει στον καθέναν από μας η Οργανωτική Επιτροπή· μια τέτοια **φωνή** περιμένει από τον καθένα μας! Η προσέγγιση της γλώσσας στο πλαίσιο των Συνεδρίων «Ελληνική γλώσσα και Ορολογία» είναι επιστημονική· είναι «λογική» και όχι «κινδυνολογική». Γι' αυτό και η **φωνή** μας αυτή δεν χρειάζεται να είναι τίποτε άλλο από μια **φωνή της λογικής**. Όπως κάθε γλώσσα, έτσι και η ελληνική, **δεν** είναι **στατική** («*Αυτή είναι και πάει τέλειωσε !*»), όπως **δεν** είναι στατική και η πραγματικότητα του έξω και του έσω κόσμου μας. Και αφού η γλώσσα **αυτήν** ακριβώς την συνεχώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα περιγράφει, **πώς** μπορεί να εξακολουθήσει να το κάνει χωρίς να αναπτύσσεται η ίδια, χωρίς να εξοπλίζεται με κατάλληλα εφόδια, με **νέες λέξεις, νέους όρους** που θα αποδώσουν τις **νέες έννοιες**;

Τα Συνέδρια «Ελληνική γλώσσα και Ορολογία»

- υπηρετούν την Ορολογία ως επιστήμη,
- θέτουν και προωθούν την ορολογική διάσταση στην σύγχρονη ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας και συμβάλλουν στον ορολογικό εμπλουτισμό της
- εντοπίζουν και προτείνουν λύσεις για επιμέρους ορολογικά και οροδιδακτικά προβλήματα
- παρακινούν και παρέχουν σχετική τεχνογνωσία στους ασχολούμενους με την οροδοσία/ονοματοδοσία εμπειρογνώμονες των διάφορων θεματικών πεδίων και
- συντελούν στη βελτίωση της ήδη χρησιμοποιούμενης ελληνικής ορολογίας.

Στο 6^ο Συνέδριο – όπως και στο 5^ο, που έγινε στη Λευκωσία το 2005 – κύριοι συνδιοργανωτές είναι η **ΕΛΕΤΟ** και το **Πανεπιστήμιο Κύπρου**. Δίπλα τους, όμως, οι – κατά παράδοση πλέον – συνδιοργανωτές: το **Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών** (που μας παραχωρεί τον υποβλητικό χώρο της Αίθουσας Τελετών για την Εναρκτήρια Συνεδρία), το **Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο**, το **Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης**, το **Πανεπιστήμιο Πατρών**, το **Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών** (που διαθέτει το εξαιρετικό Αμφιθέατρό του για τις εργασίες του Συνεδρίου), το **Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας** (που εκδίδει τον καλαίσθητο τόμο των ανακοινώσεων), το **Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου** και ο **Οργανισμός για τη Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας**. Η Οργανωτική Επιτροπή συγκροτήθηκε από εκπροσώπους όλων των συνδιοργανωτών και διεξήγαγε όλες τις εργασίες που οδήγησαν στη σημερινή μέρα.

Η Επιστημονική Επιτροπή του 6^{ου} Συνεδρίου, υπό την προεδρία της καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Κύπρου **Μαριάννας Κατσογιάννου**, ενέκρινε 40 από τις 49 προτάσεις για

ανακοίνωση, τηρώντας με συνέπεια την παράδοση της υψηλής στάθμης του Συνεδρίου. Τελικά υποβλήθηκαν κείμενα για τις 34 εγκεκριμένες ανακοινώσεις, που περιέχονται στον τόμο των ανακοινώσεων και εντάχθηκαν στο πρόγραμμα του Συνεδρίου. Ανάμεσα σ' αυτές και 8 ανακοινώσεις ξένων ομιλητών από εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Επιπλέον προσκλήθηκαν ειδικά από την ΕΛΕΤΟ η νυν και η τέως πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορολογίας (EAFT) κα **Fidelma Ní Ghallochobhair** και κα **Rute Costa**, οι οποίες – σε ειδική ανακοίνωση – θα αναπτύξουν το θέμα της ορολογικής πολιτικής και του ορολογικού σχεδιασμού στις «μικρές» γλώσσες, παρουσιάζοντας τα συμπεράσματα σχετικής συνάντησης εργασίας της EAFT που πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο τον περασμένο Ιούλιο.

Η παράδοση να αφιερώνονται τα Συνέδρια «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» σε κάποια μεγάλη προσωπικότητα του χώρου των γραμμάτων, τηρήθηκε και σε τούτο το συνέδριο, που αφιερώθηκε στον αξέχαστο **Βασίλη Α. Φιλόπουλο**, πρωτοπόρο της Ορολογίας, πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ από την ίδρυσή της (1992) και επί δεκατέσσερα έτη, αλλά και πρόεδρο όλων των οργανωτικών επιτροπών των 5 προηγούμενων Συνεδρίων· σε λίγο θα κλείσει χρόνος από την απώλειά του. Για το Βασίλη Φιλόπουλο δέχτηκε να μας μιλήσει – και τον ευχαριστούμε θερμά – ο υποστηρικτής και επί δεκαετίες «κήρυκας» της Ορολογίας και του ορθού επιστημονικού λόγου: ο αγαπητός σε όλους μας καθηγητής **Θεοδόσης Π. Τάσιος**.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΕΤΟ, ευχαριστώ θερμά την Αυτού Εξοχότητα τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κύριο **Κάρολο Παπούλια** ο οποίος αγκάλιασε την προσπάθειά μας και έθεσε το 6^ο Συνέδριο υπό την αιγίδα του.

Τις ευχαριστίες του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΕΤΟ εκφράζω και σε όλους όσοι συνέβαλαν στη διοργάνωση και στην επιτυχή διεξαγωγή τούτου του Συνεδρίου: στις Διοικήσεις όλων των φορέων-συνδιοργανωτών, στα μέλη της Οργανωτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής, στα μέλη της Γραμματείας, στα Προεδρεία των εργασιών, στους λίγους – αλλά πιστούς στην Ορολογία – χορηγούς του Συνεδρίου και ιδιαίτερα στους ομιλητές και συγγραφείς των ανακοινώσεων· οι τελευταίοι είναι αυτοί που έχουν δώσει στο Συνέδριο το «περιεχόμενό» του.

Χαιρετίζοντας και ευχαριστώντας και όλους εσάς που τιμάτε με την παρουσία σας τη σημερινή εκδήλωση, αλλά και όλους όσοι θα παρακολουθήσουν τις συνεδρίες του διημέρου που ακολουθεί εύχομαι ευόδωση των εργασιών του 6^{ου} Συνεδρίου.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Μαριάννα Κατσογιάννου

Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου, Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής

Με μεγάλη χαρά χαιρετίζω και εγώ το 6ο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας, του οποίου το Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι επίσημος συνδιοργανωτής. Όπως ξέρετε, είναι η δεύτερη φορά που συμβαίνει αυτό και η ανάμνηση από την προηγούμενη, επιτυχημένη, συνεργασία είναι ακόμη έντονη για όσους πήραν μέρος στη διοργάνωση και παρακολούθησαν τις εργασίες του 5ου συνεδρίου το οποίο φιλοξενήθηκε στη Λευκωσία.

Ως εκπρόσωπος λοιπόν του Πανεπιστημίου Κύπρου, σας μεταφέρω το χαιρετισμό των φίλων και συναδέλφων που, ακόμη και αν δεν κατόρθωσαν να είναι παρόντες στην αποψινή εκδήλωση, εργάστηκαν για την επιτυχία του 6ου συνεδρίου συνεισφέροντας έτσι στον κοινό μας στόχο που είναι η στήριξη και η προβολή της ελληνικής γλώσσας και ορολογίας.

Ως πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου δεν θα ήθελα να σας κουράσω περιγράφοντας αναλυτικά τον τρόπο εργασίας της επιτροπής, ο οποίος εξάλλου είναι γνωστός από τα προηγούμενα συνέδριά μας. Το μόνο σημείο το οποίο η Επιτροπή αποφάσισε να χειριστεί διαφορετικά στο συνέδριο αυτό είναι η αύξηση της έκτασης των περιλήψεων που υποβάλλονται για έγκριση. Η ορθότητα της απόφασης αυτής, μεταξύ άλλων, αποδεικνύεται και από την αναλογία ανάμεσα στις περιλήψεις που υποβλήθηκαν, που αυτή τη φορά ήταν 49, και σε αυτές που τελικά εγκρίθηκαν, που ήταν 40. Η αναλογία είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική αν σκεφτούμε ότι στο 5ο συνέδριο από τις 50 περιλήψεις που είχαν υποβληθεί, μόνο οι 33 έγιναν τελικά δεκτές από την Επιστημονική Επιτροπή.

Η αύξηση του αριθμού των εγκεκριμένων περιλήψεων οδήγησε και σε αύξηση του αριθμού των ανακοινώσεων που συμπεριλήφθηκαν στον τόμο των πρακτικών του συνεδρίου, ο οποίος θα διανεμηθεί αύριο στους εγγεγραμμένους συνέδρους. Έχουμε έτσι εφέτος 34 ανακοινώσεις (έναντι 28 το 2005) που παρουσιάζονται στο συνέδριο και δημοσιεύονται στα πρακτικά, χωρίς να υπολογίσουμε τη συμμετοχή των δύο προσκεκλημένων ομιλητριών που θα εκπροσωπήσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: μία κοινή ανακοίνωση η Fidelma Ní Ghallchobhair και η Rute Costa θα μας παρουσιάσουν συνοπτικά τα συμπεράσματα της συνάντησης εργασίας που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας πριν από λίγους μήνες (στις 27 και 28 Ιούλη) στο Δουβλίνο με θέμα την ορολογική πολιτική των λιγότερο διαδεδομένων γλωσσών – θέμα το οποίο προφανώς ενδιαφέρει την ελληνική ορολογία και το οποίο όλοι μας θα παρακολουθήσουμε με ευχαρίστηση.

Υπάρχει μόνο ένα μελανό σημείο – ένα σημείο στο οποίο η σημερινή διοργάνωση υστερεί σε σχέση με όλες τις προηγούμενες. Είναι κάτι που με στενοχωρεί και θέλω σήμερα να το μοιραστώ μαζί σας. Αναφέρομαι ασφαλώς στην απουσία (όχι, όπως στο προηγούμενο συνέδριο, προσωρινή) του Βασίλη Φιλόπουλου, του ανθρώπου χωρίς το μόχθο και την αφοσίωση του οποίου ίσως εμείς να μην βρισκόμαστε σήμερα εδώ.

Κατά μία έννοια, είναι υποχρέωσή μου να σας ευχαριστήσω για την αποψινή σας παρουσία και για τη συμβολή σας στην επιτυχία του συνεδρίου. Στην πραγματικότητα, η επιθυμία μου είναι να σας ευχαριστήσω, τόσο εσάς όσο και τους φίλους που δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν στην εκδήλωση, για τη στήριξη που προσφέρετε μέσω της συμμετοχής και της συνεργασίας σας στο έργο και στο όραμα του Βασίλη Φιλόπουλου που μαζί αποφασίσαμε να μοιραστούμε και να συνεχίσουμε αφιερώνοντας το φετινό συνέδριο στη μνήμη του.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπ. Θεσσαλονίκης, Αντιπρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής

Κύριε Γενικό Γραμματέα,
Αγαπητοί συνάδελφοι,
Κύριοι σύνεδροι,
Αγαπητοί φοιτητές,
Κυρίες και κύριοι,

Ως αντιπρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του 6^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου με τίτλο «Ελληνική γλώσσα και ορολογία», με ιδιαίτερη χαρά, και εκ μέρους του Α.Π.Θ. σας απευθύνω θερμό χαιρετισμό.

Όταν πριν 10 χρόνια ξεκίνησε δειλά το 1^ο συνέδριο, με πρωτοβουλία του Βασίλη Φιλόπουλου, κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει την επιτυχή πορεία του θεσμού αυτού, γιατί το συνέδριο αυτό είναι πια θεσμός, αφού αποτελεί την ύψιστη επιστημονική εκδήλωση που αφορά την ελληνική ορολογία.

Εξετάζοντας αναδρομικά την πορεία αυτών των 10 ετών διαπιστώνουμε ότι αναδύονται 3 ποιοτικά χαρακτηριστικά, που επιβεβαιώνονται με σταθερή συνέπεια:

1. Συμμετοχή πολλών νέων ερευνητών, με συνέπεια το μέλλον να προοιωνίζεται ελπιδοφόρο για την ελληνική ορολογία.
2. Παρουσίαση όχι μόνο πρακτικών λύσεων αλλά και διεισδυτική εξέταση θεωρητικών ζητημάτων που αφορούν τη δημιουργία των όρων.
3. Ευρεία εκπροσώπηση των τομέων του επιστητού, λ.χ. για φέτος δημόσια διοίκηση, χρωματικοί όροι, παιδαγωγική, νανοϊατρική, ανατομία, βιοϊατρική, γεωπληροφορική, χημική μηχανική, οικολογία, οινολογία, οικονομία-χρηματιστήριο κτλ. Ακόμη η σχετική έρευνα δεν περιορίζεται στη συγχρονική εξέταση αλλά λαμβάνει υπόψη, όπου αυτό απαιτείται, και τη διαχρονία. Και βέβαια δίνουν το παρών με δυναμικό τρόπο η χρήση των νέων τεχνολογιών στην ορολογία καθώς και η μεγάλη πρόκληση για τη Νέα Ελληνική (NE): η όσο το δυνατό ταχεία και επιτυχημένη μετάφραση των ξένων όρων, πράγμα που, όπως είναι γνωστό, πρακτικά συνδέεται με την επιβίωση της NE καταρχήν βραχυπρόθεσμα στα όργανα της ΕΕ αλλά και μακροπρόθεσμα με την ίδια την υπόσταση της NE.

Είναι βέβαιο ότι η ΕΛΕΤΟ με τη διοργάνωση των συνεδρίων αυτών επιτελεί εθνικό έργο και αξίζει η πολιτεία να υποστηρίξει το έργο της.

Εύχομαι ολόψυχα ευόδωση των εργασιών του 6^{ου} συνεδρίου.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Ανδρέας Ανδρεόπουλος

Καθηγητής Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου

Κύριε Γενική Γραμματέα,
Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και Κύριοι Επίσημοι Προσκεκλημένοι,
Αγαπητοί Συνάδελφοι και Φίλοι,

Με ιδιαίτερη χαρά παρευρίσκομαι στην έναρξη στην έναρξη του 6^{ου} Συνεδρίου "Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία", ως εκπρόσωπος του Ε. Μ. Πολυτεχνείου, ενός εκ των διοργανωτών της μεγάλης αυτής εκδήλωσης. Στο σύντομο χαιρετισμό μου δεν θα ήθελα να χρονοτριβήσω με φιλοφρονήσεις, θεωρώ όμως απαραίτητο να συγχαρώ όλους τους συντελεστές αυτής της διοργάνωσης, τον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιστημονικής και Οργανωτικής Επιτροπής για την εύστοχη επιλογή της θεματολογίας και την άρτια προετοιμασία του Συνεδρίου καθώς και όσους αφανώς συνέβαλαν στη μεγάλη επιτυχία της εκδήλωσης, γεγονός καταφανές από την συμμετοχή πολλών και διακεκριμένων ομιλητών.

Είναι ακόμη αξιοσημείωτο και πρέπει να αποδοθεί ως εύσημο στους μαχόμενους συναδέλφους της ΕΛΕΤΟ, ότι το συνέδριο για την Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία έχει καταστεί πλέον θεσμός, με την περιοδική του επανάληψη και την επιστημονική βαρύτητα που απέκτησε, ενώ στα περιεχόμενά του συγκαταλέγονται όλες οι καίριες συνιστώσες των θεμάτων της ορολογίας από την πλευρά του επιστητού αλλά και των εφαρμογών. Ως εκ τούτου, ήταν φυσικό επακόλουθο να προσελκύσει επιστήμονες και ερευνητές από διάφορα γνωστικά πεδία και να δημιουργηθεί με αυτό τον τρόπο ένα μόνιμο βήμα διεπιστημονικής προσέγγισης των ζητημάτων που βρίσκονται στις διεπιφάνειες των επιστημονικών τους περιοχών.

Ιδιαίτερα για μας, που θεραπεύουμε τις φυσικές και τεχνολογικές επιστήμες παραμένοντας προσηλωμένοι στη σαφήνεια και την ακρίβεια του λόγου, η Ορολογία αποτελούσε ανέκαθεν εστιακό σημείο στις αναζητήσεις μας ως εργαλείο δουλειάς, δεδομένου ότι αρκετές φορές συναντούσαμε τη βάναυση κακοποίηση λέξεων και νοημάτων, ως αποτέλεσμα ανεπιτυχών μεταφράσεων που δυστυχώς αγνοούν και αφήνουν ανεκμετάλλευτο τον τεράστιο εκφραστικό πλούτο της ελληνικής γλώσσας.

Έχει αναμφίβολα καταστεί συνείδηση, Κυρίες και Κύριοι, ότι ο νους, ο λόγος προφορικός ή γραπτός και οι πράξεις μας αποτελούν μια ανατροφοδοτούμενη ενότητα. Ο λόγος εμπνέει τα έργα μας και εμπλουτίζεται από αυτά. Είναι κατά συνέπεια συστατικό επιτυχίας όλων μας των επιχειρημάτων, ένα μέτρο της πολιτισμικής μας στάθμης και οφείλει για αυτό να είναι ακριβής, να έχει μέτρο και αρμονία, να είναι όμορφος και κατανοητός. Η εύστοχία της ορολογίας είναι θεμελιώδες προαπαιτούμενο για να συμμορφώνεται ο λόγος μας με υψηλές ποιοτικές

προδιαγραφές και τούτη τη στιγμή, αναπολώντας τις προσπάθειες και τους αγώνες που έχουν γίνει εδώ και δεκαετίες σε αυτό μέτωπο, δεν μπορώ παρά να αναφερθώ με συγκίνηση στον πρωτεργάτη και πρωταγωνιστή, τον αείμνηστο Βασίλη Φιλόπουλο, στη σεπτή μνήμη του οποίου αφιερώνεται το παρόν συνέδριο. Οι αγώνες του Βασίλη, του συναδέλφου και φίλου και συμμαχητή, άφησαν σε μας μια ανεκτίμητη κληρονομιά στον τομέα της Ορολογίας αλλά πάνω από όλα, μας χάρισαν όραμα και δύναμη που εκπηγάει από την ανάμνηση της δικής του πίστης, της επιμονής και της αριστείας του.

Συγχαίροντας και πάλι για αυτή την πρωτοβουλία εύχομαι Καλή Επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου και εκφράζω τη βεβαιότητα ότι το υλικό και τα συμπεράσματά του θα φωτίσουν τη σκέψη μας και θα συναντήσουν τις ανησυχίες μας για τη Γλώσσα και την Ορολογία μας.

Σας ευχαριστώ.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Αγγελική Ράλλη

Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών

(Το χαιρετισμό διάβασε η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών **Άννα Ιορδανίδου**)

Κυρίες και κύριοι,

Κλήθηκα σήμερα να απευθύνω χαιρετισμό και να σας καλωσορίσω όχι σε ένα απλό συνέδριο για την ελληνική γλώσσα, αλλά σε ένα θεσμό: στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα την «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», που λαμβάνει χώρα για έκτη φορά. Έχω παρακολουθήσει από κοντά όλες τις προσπάθειες των πρωτεργατών της διοργάνωσης, του αείμνηστου και πρόσφατα εκλιπόντος Β. Φιλόπουλου, αλλά και των κατά καιρούς μελών του διοικητικού συμβουλίου της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας, ιδιαίτερα του κ. Βαλεοντή. Οφείλω να ομολογήσω ότι είναι άξιοι συγχαρητηρίων για την επιμονή και την ακούραστη προσπάθειά τους να υπάρξει μια επιστημονική και ελληνοκεντρική απόδοση των όρων, με παράλληλη διαφύλαξη του ελληνικού λεξιλογίου από την αλόγιστη εισβολή ξένων λέξεων.

Το τι σημαίνει ακριβώς να ασχοληθεί κανείς με την ορολογία μιας συγκεκριμένης επιστήμης, ή με τις γενικότερες αρχές του σχηματισμού όρων γίνεται αντιληπτό μόνον όταν έχει προχωρήσει στο εγχείρημα. Το έργο είναι δύσκολο γιατί ο χώρος είναι σχετικά νέος στην Ελλάδα και διεπιστημονικός, αφού για τη δημιουργία και την απόδοση όρων απαιτούνται καλό γλωσσολογικό υπόβαθρο και καλή γνώση της επιστήμης στην οποία αναφέρονται, ή από την οποία αντλούνται οι συγκεκριμένοι όροι.

Έχοντας αντιληφθεί ότι η ανάπτυξη της σύγχρονης ελληνικής ορολογίας είναι πάνω απ' όλα χρέος προς την ελληνική γλώσσα, για πολλά χρόνια ο Β. Φιλόπουλος και το διοικητικό συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ κατέβαλλαν φιλότιμες προσπάθειες να εκλείψει ο ερασιτεχνισμός που δυστυχώς ακόμα επικρατεί στο χώρο. Επιστέγασμα όλων αυτών των προσπαθειών είναι το συγκεκριμένο συνέδριο. Βλέποντας το πρόγραμμα με τις τόσες ενδιαφέρουσες ομιλίες, με ιδιαίτερη χαρά διαπιστώνω ότι έχει πλέον ξεφύγει από το στενό πλαίσιο του ελληνικού χώρου και έχει αποκτήσει διεθνή προβολή. Προσφέρει τη δυνατότητα σε ένα διεθνές κοινό να ανταλλάξει απόψεις και στους ειδικούς να ανακοινώσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στο πλαίσιο ενός αυστηρά επιστημονικού περιβάλλοντος.

Εκφράζω τη λύπη μου που λόγω των αυξημένων καθηκόντων της προέδρου του Τμήματος Φιλολογίας δεν μπορώ να συμμετάσχω στις εργασίες του συνεδρίου. Εύχομαι όμως καλή επιτυχία στους ομιλητές και καλή δύναμη στους διοργανωτές να ολοκληρώσουν με επιτυχία τις εργασίες του συνεδρίου, καθώς και να συνεχίσουν το τόσο εποικοδομητικό έργο τους.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Ιωάννης Αλαβάνος

Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής
του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

Χαιρετίζω το Συνεδριό σας και τιμώ τη μνήμη του άξιου συναδέλφου, χημικού μηχανικού Βασίλη Φιλόπουλου που τίμησε το χώρο των μηχανικών με την επιστημοσύνη του, αλλά και με το ήθος και το πνεύμα δημοκρατίας που επεδείκνυε σε όλη του τη ζωή. Συμμεριζόμαστε την άποψή του για τη γλώσσα και την ορολογία που είχε εκφράσει και όπου τόνιζε ιδιαίτερα το ρόλο τους στην πολιτισμική και τεχνολογική ανάπτυξη μιας χώρας: «Η ορολογία, έλεγε, χρειάζεται για τη μεταφορά της γνώσης, την εκπαίδευση, αλλά και την εισαγωγή τεχνολογίας που διαφορετικά γίνεται με αναποτελεσματικό τρόπο. Σε γλώσσες λαών, που θέλουν να αναπτύξουν την πολιτισμική και την τεχνολογική τους στάθμη και να συμβαδίζουν με τους άλλους λαούς, αποτελεί προϋπόθεση η εξέλιξη της ορολογίας. Κάθε είδους επαφή με λαούς με διαφορετικές γλώσσες δυσκολεύεται από την έλλειψη ορολογίας και οδηγεί σε παραμερισμό και αχρησία της γλώσσας. Οι προοπτικές που διαγράφονται για κάθε γλώσσα στην οποία δεν εξελίσσεται η ορολογία είναι ζοφερές».

Η επιστημονική γλώσσα, και μάλιστα ειδικότερα η τεχνική, πρέπει να είναι γλώσσα συγκεκριμένη, λιτή, αυστηρή, να υπακούει κατά το δυνατόν σε κανόνες κυριολεξίας, αλλά και να αντιμετωπίζει τα προβλήματα μεταφοράς, να προσαρμόζεται στα χαρακτηριστικά και στις απαιτήσεις της εποχής. Οπωσδήποτε όμως, οι έννοιες και οι αντίστοιχες λεκτικές τους αποδόσεις, παρά και την προσαρμογή τους στις σύγχρονες κάθε φορά συνθήκες, συνδέονται με παλαιότερες έννοιες ή/και αποδόσεις, υποστηρίζοντας έτσι αλλά και δημιουργώντας μια συνέχεια τόσο στην εξέλιξη της γλώσσας, όσο και στην εξέλιξη του γίνεσθαι, στην περίπτωση μας ειδικότερα στην ιστορία της τεχνολογίας και των μηχανικών, αντικείμενα για τα οποία επίσης έχουμε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ευαισθησία.

Οι μηχανικοί πάντα, αλλά και το ΤΕΕ ως φορέας, από την αρχή της ίδρυσής του, ανέπτυξε και υποστήριξε με σθένος δραστηριότητες που είχαν ως αντικείμενο την ανάδειξη ζητημάτων σχετικών με τη γλώσσα και την ορολογία με στόχο την προστασία της γλωσσικής κληρονομιάς μας, αλλά και την υποβοήθηση των μηχανικών στην εκπαίδευση, στην επικοινωνία και στην επιτέλεση του έργου τους ως επιστήμονες και ως επαγγελματίες.

Το ΤΕΕ

- Με την έκδοση λεξικών όπως το Λεξιλόγιο τεχνικών όρων οδοποιίας του Χαλκιάπουλου που εξέδωσε το 1936, τα λεξιλόγια τεχνικών όρων σε τέσσερις γλώσσες και το γνωστό «Πεντάγλωσσον λεξιλόγιον τεχνικών όρων» όλα του ίδιου συγγραφέα που ακολούθησαν,

το Πολύγλωσσο τεχνικό λεξικό αρδεύσεων και αποστραγγίσεων, το Ελληνο-Αγγλο-Γαλλικό λεξικό όρων κυκλοφορίας, το Αγγλοελληνικόν λεξικόν των θεωρητικών και εφηρμοσμένων Μαθηματικών, το Λεξικόν τεχνικών όρων εδαφομηχανικής – θεμελιώσεων, το Πεντάγλωσσον λεξικόν χημικοτεχνικής ορολογίας του Θώμη, το Εξάγλωσσο λεξικό γεωτεχνικών και μεταλλευτικών όρων,

- με πλήθος εκδηλώσεων που έχει οργανώσει, όπως η ημερίδα για την Τυποποίηση στην Ορολογία και η πρόσφατη στη μνήμη του Βασίλη Φιλόπουλου που διοργανώσαμε μαζί με την ΕΛΕΤΟ
- με την υποστήριξη λειτουργίας των 6 Επιτροπών Τυποποίησης του ΕΛΟΤ όπου περιλαμβάνεται και η Επιτροπή Ορολογίας, αλλά και πλήθος επιστημονικών Επιτροπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του ΤΕΕ
- αλλά και με την ανακήρυξη του 2008 ως Έτους Τυποποίησης, όπου θα εντάξουμε και δράσεις σχετικές με την Ορολογία

στηρίζουμε και υποστηρίζουμε το έργο της Ορολογίας γιατί, πέρα από όλα τα άλλα, η σωστή χρήση της γλώσσας παρέχει τα κατάλληλα εργαλεία στα μέλη μας για να επικοινωνήσουν και να εργαστούν.

Είμαστε πρόθυμοι να αναπτύσσουμε πρωτοβουλίες, αλλά και στο βαθμό που μας αναλογεί, να συμβάλλουμε σε όποιες άλλες προσπάθειες αναπτύσσονται στην κατεύθυνση αυτή.

Η Διοικούσα Επιτροπή και εγώ προσωπικά σας εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας και σας παρακαλώ να θεωρείτε το ΤΕΕ πάντα αρωγό στις δραστηριότητές σας για ανάδειξη και προστασία της επιστημονικής και γλωσσικής κληρονομιάς του τόπου.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Γεώργιος Καραγιάννης

Διευθυντής του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ)

(Το χαιρετισμό διάβασε ο ερευνητής του ΙΕΛ **Νίκος Γλάρος**)

Μας χαροποιεί ιδιαίτερα στο ΙΕΛ η επιτυχία που βρίσκει το συνέδριο της ΕΛΕΤΟ στον Ελλαδικό και τον Κυπριακό χώρο.

Αυτή η επιτυχία δηλώνει ότι:

- α) Υπάρχει σημαντική ευαισθητοποίηση των ειδικών στους διάφορους τομείς δραστηριότητας, γύρω από την σημασία και τις τεχνικές της σύγχρονης ορολογίας.
- β) Υπάρχει η κρίσιμη μάζα επιστημόνων που ενδιαφέρονται για τα θέματα της ορολογίας
- γ) Έχει γίνει συνειδητοποίηση της σημασίας της ορολογίας ως εργαλείου γλωσσικής άμυνας

Από πλευράς ΙΕΛ αισθανόμαστε μεγάλη ευχαρίστηση από την συμμετοχή μας στις προετοιμασίες του συνεδρίου. Χάρη στο συνέδριο αυτό το ΙΕΛ και η ΕΛΕΤΟ καλλιέργησαν με τα χρόνια σταθερή φιλία και συνεργασία.

Με το τέλος του προηγούμενου έτους είχαμε την ατυχία η επιστημονική μας κοινότητα να χάσει ένα επίλεκτο μέλος της, τον κ. Βασίλη Φιλόπουλο, του οποίου η παρουσία μας ενέπνεε. Υπήρξε η ψυχή των συνεδρίων της ΕΛΕΤΟ και είχε συντελέσει στην επιτυχία τους. Το ότι το φετινό συνέδριο είναι αφιερωμένο στην μνήμη του θα μας δώσει την ευκαιρία να θυμηθούμε τις ποιότητες που είχε τόσο ως επιστήμονας όσο και ως άνθρωπος.

Είναι πλέον γεγονός ότι τα θέματα της ορολογίας δεν αγγίζουν μόνο τους ειδικούς σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, αλλά και ευρύτερες μάζες πολιτών για τους εξής λόγους:

1. Λόγω της έκρηξης της πληροφορίας στο διαδίκτυο, ευρύτερες ανθρώπινες μάζες αναζητούν κάποια ειδική πληροφορία, είτε σε θέματα υγείας, είτε σε οικονομικά, είτε σε περιβαλλοντολογικά θέματα. Αλλά η πρόσβαση στην πληροφορία, περνάει μέσα από τον ειδικό όρο που πρέπει να γνωρίζει ο πολίτης τόσο στην μητρική του γλώσσα όσο και σε άλλες γλώσσες για να μπορεί να έχει πληρότητα στην ενημέρωσή του. Για τους λόγους αυτούς πρέπει να υπάρχουν πολύγλωσσα ορολογικά λεξικά διαθέσιμα στο διαδίκτυο.
2. Λόγω της έκρηξης στην ανάπτυξη της τεχνολογίας και λόγω της μεγάλης επιστημονικής προόδου που συντελείται έχουμε υπερπαραγωγή όρων διεθνώς. Οι όροι που παράγονται εκτός Ελλάδας, είναι και οι περισσότεροι, πρέπει να πολιτογραφηθούν και να ενταχθούν στο κλιτικό σύστημα της γλώσσας μας.

3. Λόγω της έκρηξης της πληροφορίας στα ΜΜΕ υπάρχει μία ολοένα αυξανόμενη τάση να περνούν περισσότεροι όροι στην γενική γλώσσα. Χρειάζεται προσοχή ώστε στην γενική γλώσσα να περνούν οι πλέον δόκιμοι όροι που μπορούν να δημιουργήσουν και την πλέον άμεση αντίληψη για τα σημαινόμενα στο ευρύ κοινό.

Εξαιτίας των τριών εκρήξεων που αναφέραμε υπάρχει πολύ δουλειά στα θέματα της ορολογίας και χρειάζεται συντονισμός. Η ΕΛΕΤΟ από της δημιουργίας της παίζει καταλυτικό ρόλο στην όλη προσπάθεια. Το ΙΕΛ μπορεί να βοηθήσει κυρίως από την τεχνολογική σκοπιά και είναι διατεθειμένο σε μία συλλογική προσπάθεια να αναλάβει αυτό το κομμάτι. Με την πρόσφατη ένταξή του στο Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά», το μοναδικό Κέντρο που εργάζεται αμιγώς σε θέματα Πληροφορικής, δημιουργούνται επί πλέον συνεργίες με τα υπόλοιπα Ινστιτούτα και Μονάδες του Κέντρου που μόνον θετικής φύσεως μπορούν να είναι για την ορολογία.

Τα συστήματα που δημιουργεί το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου βασίζονται σε μηχανές που μαθαίνουν. Αυτό μας δίνει δυνατότητες γρήγορης προσαρμογής π.χ. ενός συστήματος αναγνώρισης φωνής σε μία υπογλώσσα με την απλή ανάγνωση σειράς κειμένων εντάσεως όρων στην υπόψη υπογλώσσα, κατεβάζοντας έτσι τους κύκλους προσαρμογής ενός προϊόντος γλωσσικής τεχνολογίας κατά δύο τάξεις μεγέθους. Σήμερα τα συστήματα γλωσσικής τεχνολογίας που μαθαίνουν δίνουν δυνατότητες εκπαίδευσης με βάση κείμενα και στον χρήστη.

Θέλουμε να συγχαρούμε θερμά, τον Πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ κ. Κ. Βαλεοντή, τον Γενικό Γραμματέα κ. Τ. Ορφανό, τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής καθώς και τον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής για τις προσπάθειες τους.

Ευχόμαστε καλή επιτυχία στο συνέδριό αυτό.

6^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

1-3 Νοεμβρίου 2007, Αθήνα

Κωνσταντίνος Καρκανιάς

Πρόεδρος του Οργανισμού για τη Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας (ΟΔΕΓ)

Κύριε Γενικό Γραμματέα,
Αξιότιμοι Σύνεδροι,
Αγαπητοί Φίλοι,

Ο Οργανισμός μας μετέχει από το 2001 στην Οργανωτική Επιτροπή των Συνεδρίων της ΕΛΕΤΟ και είμαστε πολύ ικανοποιημένοι για την μικρή έστω συμβολή μας στην επιτυχία τους.

Είμαι λοιπόν ιδιαίτερα ευτυχής, που μου δίνεται η ευκαιρία να απευθύνω χαιρετισμό σε όλους εσάς κατά την σημερινή τελετή ενάρξεως.

Όπως ίσως γνωρίζετε ο Οργανισμός μας προσπαθεί από το 1985 να βοηθήσει ότι μπορεί στην διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας σε αλλοεθνείς σε όλο τον κόσμο αλλά και στην διατήρησή της μεταξύ των ομοεθνών της διασποράς.

Για να μπορέσουμε όμως να διαδώσουμε ή, επιτρέψτε μου την έκφραση, για να πουλήσουμε την ελληνική γλώσσα, αυτή πρέπει να είναι μια γλώσσα καθαρή, μια γλώσσα ακριβής, μια γλώσσα επαρκής για την καθημερινή, για την επιχειρηματική, για την επιστημονική επικοινωνία.

Για αυτό πρέπει, μεταξύ άλλων, να είναι μια γλώσσα στην οποία η επιστημονική ορολογία καλλιεργείται συστηματικά, μια και αυτή αποτελεί πλέον ένα μεγάλο μέρος του περιεχομένου όλων των γλωσσών.

Άλλωστε σήμερα οι λέξεις που παλιά θεωρούνταν επιστημονικοί όροι και ήταν αποκλεισμένες σε λευκούς θαλάμους επιστημονικών πειραμάτων ή σε πανεπιστημιακές αίθουσες σήμερα βρίσκονται καθημερινά ανάμεσά μας.

Είναι οι ονομασίες τόσων νέων τεχνικών προϊόντων που υπάρχουν στα αυτοκίνητά μας, στις συσκευές επικοινωνίας μας, στις ραδιοτηλεοπτικές συσκευές κλπ. Είναι τα τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία μας περιγράφουν οι πωλητές όλων των ανωτέρω συσκευών, για να μας πείσουν να τις αγοράσουμε.

Επομένως η νέα ελληνική γλώσσα, την οποία διδάσκουμε στους ξένους πρέπει κατ' ελάχιστον να περιέχει όλους τους ανωτέρω όρους. Και βέβαια θα πρέπει αυτοί οι όροι να έχουν γίνει κτήμα και των ελλήνων.

Φανταστείτε έναν άγγλο, που μαθαίνει ελληνικά και βρίσκεται στην Ελλάδα και συζητά για το «διαδίκτυο» με έλληνες φίλους του, οι οποίοι γνωρίζουν μόνο το "Internet".

Είμαστε λοιπόν ευτυχείς, που υπάρχει η Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας και κάνει επί χρόνια τόσο μεγάλο αγώνα για να εξασφαλίσει, ότι στην γλώσσα μας παράγονται – δημιουργούνται συνεχώς νέοι ελληνικοί επιστημονικοί και καθημερινοί όροι.

Για αυτό χαιρετίζουμε με μεγάλη χαρά την έναρξη του 6^{ου} Συνεδρίου της ΕΛΕΤΟ και ευχόμαστε να έχει μεγάλη επιτυχία.

Θεοδόσης Π. Τάσιος

Ομότιμος Καθηγητής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

«Ζωτική μνήμη Βασίλη Φιλόπουλου»

Βεβαίως και είναι «ματαιότης όσα ουχ υπάρχει μετα θάνατον» όπως λέει η Εκκλησία. Όσα υπάρχει όμως; Όσα απ' τα πεπραγμένα ενός απελθόντος έχουν ήδη διεισδύσει στον γύρω Κόσμο κι έχουν δέσει μέσα του; Όσα έχουν αλλάξει τον Κόσμο, έστω και λίγο; Όσα ζούν και κινούνται σήμερα – διελαυνόμενα απ' την **ζωτική** δύναμη που άφησε απάνω-τους ο απελθών; Όλα ταύτα, προφανώς, ΔΕΝ είναι ματαιότης: Αφού «υπάρχει» όντως μετά θάνατον, αφού αυτά δέν τα άγγιξε ο θάνατος – αλλά συνιστούν (θα έλεγα) την σεμνότερη μορφή Αθανασίας, που είναι η συνέχεια του Ανθρώπινου Γένους.

Θα υποστηρίξω ότι ο Βασίλης Φιλόπουλος επιζεί ανάμεσά-μας, επειδή έχει αφήσει την Ενέργειά-του (δηλαδή την Ουσία του) σε μια σειρά απο διεργασίες – χειροπιαστές και εδώ γύρω μας.

Με την αποψινή εκδήλωση, σας προτείνω μια παρηγορητική και αναζωογονητική πράξη: Θα απλώσω μπροστά-σας ενα μέρος του βίου του Βασίλη, θα υποδείξω τις δράσεις οι οποίες έχουν θέσει σε κίνηση ποικίλες διεργασίες εδώ (ανάμεσά-μας και τώρα). Με την ελπίδα ότι, αναπολώντας αυτές τις δράσεις, θα νοιώσετε την χαμογελαστή παρουσία του Βασίλη κοντά μας...

Στην εκδήλωση της 16^{ης} Μαΐου εφέτος, αρμοδιότεροι συνεργάτες-του μας μίλησαν για τον Άνθρωπο, τον Μηχανικό, τον απόστολο της Προτυποποίησης, τον μαχητή της Ορολογίας και τον αγωνιστή για την διασφάλιση Ποιότητας – ουσιώδη εν ανεπαρκεία όλα τούτα, άρα αναγκαιότατη η υπογράμμιση της σημασίας τους.

Εγώ εδώ αποψε θα προσπαθήσω να αναχθώ απο το είδος όλων αυτών των ιδιοτήτων του ανδρός προς το γένος των. Και να υπογραμμίσω ακριβώς το εύρος του φάσματος αυτών των ιδιοτήτων, το οποίο έκαμε τον Βασίλη να είναι ενα απο τα τελευταία δείγματα του homo universalis. Γι' αυτό και θα μπορούσα να είχα τιτλοφορήσει αυτά τα εισαγωγικά λόγια: «Μνήμη ενός Ουμανιστή» – με την φιλοσοφική (κι όχι την φιλολογική) έννοια του όρου.

1. Λοιπόν, ο Φιλόπουλος εσπούδασε **Μηχανικός** – το τότε ιδεώδες ενός τόπου που μόλις έβγαινε απο εναν πόλεμο προς τρείς εισβολείς (Ιταλούς, Γερμανούς, Βούλγαρους), και απο έναν ηλίθιο εμφύλιο πόλεμο διθυραμβικής αυτοκτονίας – μ’ όλες τις απέραντες καταστροφές τις οποίες οι τέσσερις αυτοί πόλεμοι άφησαν πίσω τους. Έτσι ο Φιλόπουλος (πιστός στο ρωμαλέο ιδεώδες της Ανάπτυξης) μπήκε κατευθείαν στην Παραγωγή: Βιοτεχνίες, Κεραμοποιία, Καύσιμα, Ηχογραφήματα – δέν ήταν χαρτογιακάς.
2. Φάνηκε όμως γρήγορα οτι ο Φιλόπουλος είχε ενα πιά ολοκληρωμένο όραμα για την Ανάπτυξη: Πίσω απ’ την Παραγωγή κείται βεβαίως η **Εκπαίδευση**. Κι άρχισε να την υπηρετεί κι αυτήν: Ανώτερη Σχολή Μηχανικών και ΤΕΙ Πειραιώς, άκουγαν τα μαθήματά-του επι πολλά έτη.
3. Αλλά και πάλι, το ανήσυχο πνεύμα ενος διανοούμενου καταλαβαίνει τότε οτι έπρεπε να συμβάλει πιά θεμελιακά (δηλαδή πιά «ανάντη») στην παραγωγική αλυσίδα: Μέσα στην προχειρότητα της εποχής, έπρεπε να συμβάλει στην μάχη για την **Προτυποποίηση** και τη Διασφάλιση **Ποιότητας** – διοτι το «άρπα-κόλλα» είχε ήδη γίνει σύνθημα. Γι’ αυτό, έγκαιρα προσφέρει ο Φιλόπουλος τις υπηρεσίες-του στον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης. Υποστηρίζομε οτι αυτή ήταν μια σημαντική στροφή στη ζωή του Βασίλη: Θα αφιερωθεί στα βασικά αυτά θέματα ως το τέλος της ζωής-του, με μian «αποστολική» θα την έλεγα διάθεση, η οποία επηρέαζε και όλο το περιβάλλον του.
4. Τα Πρότυπα όμως και η στρατηγική της Ποιότητας στηρίζονται στον **Λόγο**. Δέν μπορούν ούτε να διατυπωθούν, ούτε να ασκηθούν χωρίς μια εκφραστική κυριολεκτούσα και μονοσήμαντη **Γλώσσα**. Έτσι ο Φιλόπουλος και οι όμοιοί του σταυρογονιμοποιούν δύο (εκ πρώτης όψεως ασυσχέτιστες) διεργασίες – την Τεχνολογία και την Γλωσσολογία. Για να προκύψει ενα ανεκτίμητο υβρίδιο Παραγωγικότητας. Σ’ αυτό το πλαίσιο, πέραν των δράσεων της ιστορικής επιτροπής «Αρχές Ορολογίας» του ΕΛΟΤ, ο αείμνηστος Βασίλης θα προσφέρει Ειδικά Λεξικά, και τελικώς θα γίνει ο εμπνευστής και ισόβιος Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας. Και το γεγονός αυτό αποκτά μεγαλύτερη σημασία μέσα στο περιρρέον γλωσσομπάχαλο του ευκλεούς ημών τόπου.
5. Πώς όμως μπόρεσε να υπηρετήσει με συνέπεια τόσους τομείς του Κλάδου-του αλλά και των παρυφών-του; Και πώς κατάφερε ο Φιλόπουλος να συνεργασθεί με τόσους ανθρώπους τόσο αποδοτικά; Την απάντηση σ’ αυτά τα ουσιώδη ερωτήματά-μας την δίνει η ανατομία του χαρακτήρα του:

Επειδή ήταν κοινωνικά υπεύθυνος (δέν λέω «πολιτικοποιημένος», ούτε κάν «δημοκρατικός», διοτι στην εποχή του κομφουζιονισμού και των απολιτικών μαξιμαλισμών που περνάμε, οι όροι αυτοί ίσως να έχασαν κάπως σε κυριολεξία...), επειδή λοιπόν ήταν κοινωνικά υπεύθυνος: ξέφυγε απ’ την αναπαυτική ρουτίνα της μονόπλευρης επαγγελματικής απασχόλησης, και ασκήθηκε στις πιά υποστηρικτικές δραστηριότητες: την Εκπαίδευση και τη Προτυποποίηση.

Κι επειδή ήταν ψυχικά καλλιεργημένος, είχε το χάρισμα του **χαμόγελου** – σε μια Χώρα όπου είτε καγχάζομε φωνακλάδικα, είτε περιφέρομε τις ξυρισμένες μούρες-μας ως δείγμα εμβρίθειας. Και το χαμόγελο είναι γέφυρα συνεργασίας και αποδοτικότητας.

Ιδού άλλο ένα μπόλιασμα, ανθρώπινων **χαρακτηριολογικών** αυτή τη φορά, ιδιοτήτων πάνω στο σώμα της Παραγωγής · πράγματα εκ πρώτης όψεως ετερόκλητα, με αποτέλεσμα όμως σπουδαίο.

6. Τί σας έλεγα; Μιλούσαμε για τη «Μνήμη ενός Ουμανιστή». Και είδαμε νομίζω μαζί, τους θεμελιώδεις ανθρωπικούς μηχανισμούς που ενέπνευσαν τον ιδιότυπο βίον του Βασίλη Φιλόπουλου. Συγκεφαλαιώνω, με την άδειά σας, τα **αλυσιδωτά** δίπολα που συναντήσαμε:

- Για την Ανάπτυξη, προς την Τεχνολογία, αλλά και προς την Εκπαίδευση
- Για την Παραγωγή, προς την Προτυποποίηση και την Διασφάλιση Ποιότητας
- Για την Προτυποποίηση, προς την Ορολογία
- Απ' την Κοινωνική Υπευθυνότητα, προς Καινοτομικές δραστηριότητες
- Κι απ' την Ψυχική καλλιέργεια, προς την Οργανωτικότητα και την Αποδοτικότητα

Θα υποστηρίξω τώρα τελειώνοντας, ότι τούτα τα δίπολα ενεργοποίησαν την **κινητήρια** δύναμη του Βασίλη, τόσο δυνατά, ώστε και εδώ απόψε διακρίνομε ζωντανά τα αποτελέσματά της:

- τη ζωντανή ανάμνηση των παλιών συνεργατών-του στη Βιομηχανία (εδώ βρίσκονται κοντά μας)
- τα προσόντα των Σπουδαστών του, όπως τους εκπαίδευσε. Εδώ κι αυτοί.
- τις εκατοντάδες σελίδες των κειμένων του (στις τσάντες-μας τα έχουμε)
- την ολοζώντανη ΕΛΕΤΟ, που γεμίζει την αίθουσα κι αποψε.
- το κοινωνικό-του ήθος που μας επηρεάζει ακόμη όλους · και πάνω απ' όλα
- το μόνιμο καλωσυνάτο χαμόγελο του Βασίλη – που κι αυτό είναι εδώ παρόν, μέσα στην αίθουσα, διότι το φοράμε απάνω μας ως το ευγενέστερο δυνατό μνημόσυνο εκείνου.